

Curs de Formació Contínua:
DESENVOLUPAMENT INFANTIL
I PSICOMOTRICITAT

Coordinació:
Dra. Cori Camps

Curs 2016 – 2017

OBJECTIUS FORMATIUS:

Objectiu general del curs:

- Assolir coneixements teòrics i competències pràctiques, per a treballar la psicomotricitat en l'àmbit preventiu i educatiu, comprendre el procés de desenvolupament del nen, aprendre les tècniques d'observació de l'expressivitat psicomotriu de l'infant i conèixer les estratègies d'intervenció en el marc de l'educació.

Mòduls de continguts (Indicar el nom)	Relació de competències específiques vinculades amb els fonaments científics de la disciplina i amb habilitats (<i>saber i saber fer</i>) que en la fase d'avaluació s'haurà d'evidenciar que han estat assolides
Bloc I: Introducció a la Psicomotricitat	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el rol, la especificitat i els àmbits de intervenció del psicomotricista • Prendre consciència del conjunt de competències que habiliten per aquesta professió • Conèixer la implementació del professional de la psicomotricitat en el nostre context, així com les perspectives de futur
Bloc II: Desenvolupament infantil i intervenció psicomotriu	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el procés de desenvolupament i maduració del nen • Analitzar les competències vinculades al desenvolupament psicomotriu, afectiu i cognitiu, des d'una perspectiva de globalitat • Conèixer les principals teories i autors que constitueixen referents teòrics en la disciplina de la psicomotricitat • Analitzar les diverses teories en l'àmbit de la psicomotricitat des de les seves contribucions al desenvolupament infantil.
Bloc III: Estratègies d'avaluació i diagnòstic	<ul style="list-style-type: none"> • Utilitzar la observació com mètode privilegiat per a la valoració de les competències i alteracions de l'expressivitat psicomotriu • Conèixer els paràmetres de la observació psicomotriu
Bloc IV: La intervenció psicomotriu en contextos educatius	<ul style="list-style-type: none"> • Fonamentar les estratègies de intervenció educativa des d'una perspectiva d'atenció a la globalitat • Conèixer un conjunt raonable d'estratègies que permetin desenvolupar una sessió de pràctica psicomotriu educativa • Atendre les dificultats que apareixen vinculades a la diversitat de motivacions, competències i actituds en l'àmbit educatiu
Bloc V: Formació Pràctica	<p>Adquirir estratègies de intervenció en l'àmbit de l'educació que permetin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observació del nen • Sintonia afectiva amb el nen • Maneig del dispositiu de la sessió • Us de mediadors personals • Assegurament afectiu

CALENDARI

A) **Formació teòrica:** Els divendres de 18 a 21 h.

(Del 30/09/16 al 21/10/16: Aula C-105; del 28/10/2016 al 16/06/2017: Aula C-111)

- 30 setembre:
Inauguració Master, Postgrau i Curs de Formació Contínua:

Presentació del programa formatiu
Conferència inaugural a càrrec de la Dra. Inés Tomás:
“*Si el cuerpo habla.... es necesaria la escucha*”
- 7 octubre: Cori Camps
Introducció a la psicomotricitat: Concepte, història, realitat actual i diferents aproximacions. El desenvolupament motriu.
- 14 octubre: Marina Fortuny
Objectius i nivells d'intervenció en la pràctica psicomotriu
- 21 octubre: Fabiana Sánchez
Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: els espais i les fases de la sessió.
- 28 octubre: Carme Mateu i Misericòrdia Olesti
El currículum d'Educació Infantil (0-3) i l'educació psicomotriu.
- 4 novembre: Felip Caudet
Bases psicobiològiques del moviment: escoltant el propi cos per escoltar el dels altres
- 11 novembre: Ana Mériz
La psicomotricitat a la llar d'infants. De la vivència del propi cos a l'adquisició del simbolisme i la relació amb els altres
- 18 novembre: Jordi Palací
Psicomotricitat vivenciada i currículum
- 25 novembre: Marina Fortuny
El desenvolupament emocional durant la infància
- 16 desembre: Cori Camps
Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: estratègies i rol del psicomotricista.

- 13 gener: Rosa Paixà
El valor de l'activitat autònoma. El model de Lóczy
- 20 de gener: Cori Camps
El desenvolupament psicomotor I: La tonicitat i la construcció de la totalitat corporal
- 27 de gener: Cori Camps
El desenvolupament psicomotor II i III: Les conductes motrius de base, neuromotrius i perceptivomotrius
- 3 febrer: Celia Camps
L'observació de l'infant
- 10 febrer: Xavier Forcadell
Observació i avaluació de la intervenció del/de la psicomotricista
- 17 febrer: Estefania Morató
Evolució del joc durant la infància.
- 24 febrer: Tomás Álvaro
Psiconeuroimmunologia i psicomotricitat

B) Pràctiques formatives (veure fulls formació pràctica)

PROGRAMA D'ESTUDIS:

Introducció a la Psicomotricitat. Desenvolupament infantil i intervenció psicomotriu

Lliçó inaugural: "Si el cos parla... és necessària l'escolta"

Concepte, història i realitat actual de la Psicomotricitat

- Especificitat de la Psicomotricitat, en relació a altres models d'intervenció educativa i terapèutica
- Història de la Psicomotricitat
- Realitat actual als diferents països
- Diferents aproximacions metodològiques

Bases psicobiològiques del moviment: Escoltant el propi cos per escoltar el dels altres

- Moviment i postura.
- Bases fisiològiques i estructures implicades.
- El sistema sensitiu
- Lleis de la postura. Tipologies i respecte a la individualitat.
- Propiocepció.
- Reconeixement del propi cos i observació corporal.
- Emocions i postura. Les quatre direccions bàsiques.

Desenvolupament Psicomotriu I:

- Desenvolupament motriu
- Tonicitat
- Respiració
- Relaxació
- Esquema Corporal

Desenvolupament Psicomotriu II i III:

- Coordinació dinàmica
- Coordinació oculomanual
- Equilibri
- Lateralitat
- Organització espacial
- Organització temporal

El desenvolupament emocional durant la infància

- Naixement i evolució dels vincles afectius
- Vinculació i seguretat emocional
- Síntomes i signes d'alerta enfront de la inseguretat

Seminari sobre Psiconeuroimmunologia

- Què és la psiconeuroimmunologia?
- La consciència del sistema immune
- Sistemes nerviós central, perifèric i vegetatiu.
- El segon cervell. La microbiota.
- Psiconeuroimmunologia i psicomotricitat

Estratègies d'avaluació i diagnòstic

La observació de l'infant

- Concepte, objecte i sentit de la observació
- Actituds i disposició per a la observació
- Els temps i els paràmetres de la observació psicomotriu

La intervenció psicomotriu en contextos educatius

Objectius i nivells d'intervenció en la pràctica psicomotriu

Objectius de la pràctica psicomotriu en relació al desenvolupament infantil

La intervenció en l'àmbit preventiu-educatiu, d'ajuda i terapèutic

La perspectiva d'intervenció en el cicle vital

Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: Estratègies i rol del psicomotricista

Escolta i empatia

Disponibilitat corporal

Capacitat de contenció i límits

La tècnica, les propostes per a la progressió del plaer sensoriomotriu

Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: Els espais i les fases de la sessió

Espais, temps i materials que es transformen

L'estratègia de les fases successives

Del plaer de fer al plaer de pensar

Les activitats del plaer sensoriomotriu

El Currículum d'Educació infantil (0-3 anys) i l'educació psicomotriu

Àrees curriculars i continguts psicomotrius en la primera etapa d'educació infantil

Les propostes d'intervenció a la sala

La psicomotricitat a la llar d'infants. De la vivència del propi cos a l'adquisició del simbolisme i la relació amb els altres

Presentació, introducció i justificació del projecte de psicomotricitat de les LLIM Cambrils

Els nadons: llibertat de moviment, el plaer de l'acció i de la transformació postural de l'infant.

Els mitjans (1 a 2 anys): l'autonomia, l'assoliment de reptes corporals i les primeres relacions entre iguals.

Els grans (2 a 3 anys): de la seguretat cap al simbolisme.

Les famílies a la llar

Psicomotricitat vivenciada i currículum

El paper del cos al sistema educatiu: el tractament del cos a l'escola

Psicomotricitat i Currículum

De la Programació General anual de Psicomotricitat a la Programació Didàctica: estratègies i recursos per a programar una pràctica psicomotriu espontània

Evolució del joc durant la infància

Sentit i caracterització del joc en la infància

Desenvolupament i tipologies de joc al llarg de la infància

El joc en l'àmbit educatiu i terapèutic

Observació i avaluació de la intervenció del psicomotricista

Observació:

· Paràmetres psicomotors dels infants

· Què observem del psicomotricista?

Estratègies i rol del psicomotricista

- Avaluació:

· Concepte d'avaluació competencial

· Competències del psicomotricista

· Avaluació de les competències del psicomotricista: instrument d'avaluació

Pràctiques formatives d'educació psicomotriu (veure apartat corresponent)

QUADRE DOCENT

- **Tomás Álvaro.** Doctor en Medicina. Psicòleg clinic. Anatomia Patològica i Immunopatòleg Hospital Verge de la Cinta (Tortosa). Centre Arjuna (Tortosa). Medicina Integrativa, Psicologia Humanista i Transpersonal, Psiconeuroimmunologia, Coherència Cardíaca. Especialitzat en medicina sintèrgica. Expert en psiconeuroimmunologia i en tècniques de psicologia energètica. Científic i investigador de la resposta immune en càncer, fibromiàlgia i altres malalties, amb més de 100 publicacions científiques. Investigador col·laborador a l'Hospital de Tortosa Verge de la Cinta.
- **Cori Camps.** Professora Titular d'Universitat (Psicologia) àrea Psicologia Evolutiva i de l'Educació. Doctora en Psicologia. Especialista en psicomotricitat. Universitat Rovira i Virgili (URV)
- **Celia Camps.** Psicòloga. Màster en Teràpia Psicomotriu. Actualment, CDIAP Santa Tecla. Professora associada URV. Anteriorment, Cooperativa Pràctica Psicomotriu La Bombolleta.
- **Felip Caudet.** Fisioterapeuta. Acupuntor. Shiatsu, Reiki. Auriculoteràpia. (Proelsa). Postgrau Tècnica Mezieres. Docent de cursos i postgraus de diferents universitats. Articles, llibres, conferències.
- **Xavier Forcadell** Mestre. Llicenciat en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (UB). Postgrau en Psicomotricitat (URL). Postgrau en Educació Emocional (UB). Doctor en Didàctica de l'Educació Física, de les Arts Visuals, de la Música i de la Veu (UAB). Professor associat UAB i docent postgrau Psicomotricitat UAB. Mestre de Psicomotricitat i d'EF a l'escola Dovella, de Barcelona.
- **Marina Fortuny** Psicòloga. Màster en Teràpia Psicomotriu. Formació en Psicoanàlisi. Centre de Pràctica Psicomotriu de Vilanova i la Geltrú.
- **Carme Mateu.** Mestre d'educació infantil. Psicomotricista. Llar d'Infants Barrufet (Reus)
- **Ana Mériz.** Psicòloga. Màster en Teràpia Psicomotriu. Psicòloga i psicomotricista a les Llars Infantils Municipals de Cambrils.
- **Estefania Morató** Psicòloga. Master en Teràpia Psicomotriu. Professora associada URV. Anteriorment, educadora CRAE. Actualment, CDIAP Baix Camp. Formada en el model Lóczy.

- **Misericòrdia Olesti.** Mestra d'educació infantil. Psicomotricista. Llar d'Infants Barrufet (Reus)
 - **Rosa Paixà.** Educadora social i Master en Teràpia Psicomotriu. Formada en el model Lóczy.
 - **Jordi Palací.** Mestre. Psicopedagog. Màster Internacional en Teràpia Psicomotriu. Mestre funcionari i director d'escola.
 - **Fabiana Sánchez.** Psicòloga. Màster en Teràpia Psicomotriu. CDIAP Baix Camp. Professora associada URV.
 - **Inés Tomás.** Professora Titular Universitat (Psicologia), àrea Personalitat, avaluació i tractament psicològic (URV). Doctora en Psicologia. Psicoanalista.
- **Tutors-Formadors de Pràctiques als centres:** es concretaran en funció dels centres concrets en els quals es portaran a terme les pràctiques.

Centres Col·laboradors:

C.E.I.P. Pràctiques (Tarragona)

CEIP Ponent (Campclar)

Llar d'Infants Barrufet (Reus)

Llars Infantils Municipals (Cambrils)

Centre de Pràctica Psicomotriu (Vilanova)

Col·legi d'Educació Especial Estela (Tarragona)

CDIAP Baix Camp (Reus)

Escola EE La Muntanyeta

Col·legi d'Educació Especial Josep Sol (Santa Coloma de Gramenet)

CRAI La Mercè (Tarragona)

Aspercamp (Tarragona)

Altres centres, segons cada curs acadèmic

- **Col·laboradores en la Coordinació del Master, Postgrau i Curs de Formació Contínua:**

Celia Camps

Fabiana Sánchez

FORMACIÓ PRÀCTICA DELS ALUMNES DURANT EL CURS 2014 - 2015

Els moments de la formació:

1. **Coparticipació** en sessions de pràctica educativa.

Durant el primer quadrimestre cada alumne és assignat a un centre. A cada centre es formen grups de treball de 4/6 alumnes. Cada grup treballarà amb un grup de nens durant 10 sessions, amb la presència d'un tutor. Els alumnes alternaran sessions d'observació d'un company i sessions de participació activa, de manera que 5 observaran i 5 participaran. En finalitzar cada sessió es realitzarà una anàlisi en dos temps: reunió per parelles observador-participant, i reunió de tot el grup amb el tutor.

L'alumne elabora un diari personal de les 10 sessions, a partir de les pròpies vivències, de les observacions realitzades pel seu company i de les anàlisis de grup. Aquest treball es presentarà al final de la seva formació en forma de memòria, en la qual ha d'elaborar 3 de les 5 sessions en les quals ha participat de forma activa.

2. **Observació del nen en la pràctica educativa.**

Els alumnes observen un nen durant tres sessions consecutives. L'objectiu és la comprensió del nen en situacions interactives, a partir de la posada en relació dels paràmetres psicomotors. En la memòria presentaran un treball sobre aquesta observació (veure guió a l'apartat de l'elaboració de la memòria (punt 3.2). Prèviament hauran rebut un seminari sobre l'observació del nen i els requisits d'aquest treball.

AVALUACIÓ

- Elaboració d'una resum – reflexió personal sobre els seminaris teòrics (principals conceptes treballats), de 3 de les 5 pràctiques de participació i de les 3 sessions d'observació d'un nen/a, segons el guió que teniu en aquest document. Extensió màxima: 40 pàgines
- Assistència: 80 % d'assistència mínima a cadascuna de les dues vessants de la formació: teoria i pràctica.
- Informe del tutor de pràctiques.

GUIÓ PER A L'ELABORACIÓ DE LA MEMÒRIA

La presentació de la memòria forma part del vostre procés de formació i avaluació. Es tracta d'una elaboració personal sobre el que heu escoltat, sentit i viscut al llarg d'aquesta formació.

Pel que fa a l'estructura de la memòria us proposem organitzar-la a partir de les dues vessants de la formació. En aquest full teniu les indicacions pel que fa a la formació teòrica i a continuació les indicacions en relació a la formació pràctica.

1. FORMACIÓ TEÒRICA

En aquest apartat heu de recollir els aspectes teòrics treballats en els diferents seminaris, a través de les exposicions dels ponents o les lectures. Es tracta de recollir aquells conceptes i idees aportats en els diferents seminaris teòrics, seleccionar aquells aspectes que us han semblat més importants i significatius del conjunt de les aportacions, i donar-los-hi una organització personal.

Aquest apartat l'heu d'organitzar en els cinc blocs en els quals s'estructura la formació teòrica:

Desenvolupament infantil i intervenció psicomotriu (8 seminaris):

Lliçó inaugural: "si el cos parla... és necessària l'escolta"

Introducció a la Psicomotricitat. Concepte, història, realitat actual i diferents aproximacions.

Bases psicobiològiques del moviment: Escoltant el propi cos per escoltar el dels altres

El desenvolupament psicomotriu I, II i III

El desenvolupament emocional durant la infància

El valor de l'activitat autònoma. El model de Lóczy.

Psiconeuroimmunologia i Psicomotricitat

Estratègies d'avaluació i diagnòstic psicomotor (1 seminari):

L'observació de l'infant

Bloc IV: La intervenció psicomotriu en contextos educatius (8 seminaris):

Objectius i nivells d'intervenció en la pràctica psicomotriu.

Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: els espais i les fases de la sessió.

Principis i estratègies d'intervenció en la pràctica psicomotriu educativa: estratègies i rol del psicomotricista.

El currículum d'Educació Infantil (0-3) i l'educació psicomotriu.

La psicomotricitat a la llar d'infants. De la vivència del propi cos a l'adquisició del simbolisme i la relació amb els altres

Psicomotricitat vivenciada i currículum.

Evolució del joc durant la infància.

Observació i avaluació de la intervenció dels psicomotricista.

2. FORMACIÓ PRÀCTICA

A partir de la vostra participació en sessions de pràctica educativa, ja sigui en qualitat d'observadors o de participants, i de l'observació d'un infant, heu d'elaborar una anàlisi sobre aquesta participació. Suposa un procés d'elaboració personal a partir dels diaris, l'anàlisi de grup, i els ponts amb la formació teòrica i personal.

Aquesta anàlisi serà un reflex del procés complet en el qual heu participat i, per tant, haurà de comptar amb els següents apartats:

3.1.- COPARTICIPACIÓ en tres de les cinc sessions de pràctica educativa (de les 5 sessions que fareu en qualitat de participants), amb els següents apartats:

3.1.1 **Presentació** del grup de nens i context de la intervenció (lloc, formadors, adults en la sessió, companys).

3.1.2 **Narració.** Descripció de tres sessions en un format narratiu, que permeti recrear els temps i les principals seqüències de la sessió, així com la vostra intervenció. Aquesta descripció ha d'assenyalar les propostes dels psicomotricistes

(tecnicitat, estratègies) i les vostres vivències en el curs de la sessió (emocions, sentiments, reflexions).

3.1.3 Valoració. Reflexió sobre les vostres competències, bloquejos i limitacions en la pràctica amb els nens, apuntant els aspectes que heu de seguir treballant.

Per fer aquest treball, compteu amb el vostre diari personal de sessions, les observacions del vostre company i del tutor de pràctiques, i els anàlisis de grup.

3.2.- OBSERVACIÓ DEL NEN en la pràctica educativa (3 sessions)

3.2.1 Presentació. Context de l'observació, descripció del nen i motius de la meua elecció.

3.2.2 Narració de les sessions

3.2.3 Anàlisis dels paràmetres psicomotors

3.2.4 Conclusions

Per a l'elaboració d'aquest treball s'exposarà la metodologia en el seminari sobre la observació.